

Bu gün ATU-da Məzun Günüdür!

Təbib

Təsisçi: Azərbaycan Tibb Universiteti

Qəzet 1933 -cü ildən çıxır. <http://www.amu.edu.az> № 12 (1673) 28 iyun 2018 - ci il

Qiyməti 50 qəpik

Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin 100 illiyi münasibətilə Bakıda təntənəli hərbi parad keçirilib

Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev hərbi paradda olub

Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin yaradılmasının 100 illik yubileyi münasibətilə iyunun 26-da Bakının Azadlıq meydanında təntənəli hərbi parad keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva paradda olublar.

Dövlət və hökumət rəsmiləri, Milli Məclisin deputatları, xarici ölkələrin respublikamızdakı səfirləri, hərbi attaşeləri, beynəlxalq təşkilatların əməkdaşları, yubiley tədbiri ilə əlaqədar ölkəmizə gələn nümayəndə heyətlərinin rəhbərləri, müharibə veteranları və paytaxt ictimaiyyətinin nümayəndələri hərbi paradı izləyiblər.

Hərbi paradda Müdafiə, Daxili İşlər, Fövqəladə Hallar nazirliklərinin, Dövlət Təhlükəsizliyi, Dövlət Sərhəd və Xüsusi Dövlət Mühafizə xidmətlərinin, eləcə də Türkiyə Respublikası Silahlı Qüvvələrinin parad heyətindən ibarət 4 min nəfərədək şəxsi heyəti iştirak edib.

Təntənəli mərasimdə 240-dan çox hərbi texnika, gəmilər, 70-dən artıq uçuş vasitəsi, o cümlədən silahlanmaya yeni qəbul edilmiş ən müasir zirehli texnikalar, raket və artilleriya qurğuları, hava hücumundan müdafiə sistemləri, helikopterlər, pilotsuz uçuş aparatları kimi müxtəlif növ ən yeni silah və texnikalar nümayiş olunub.

Paradda, həmçinin Türkiyə, Pakistan, Belarus, Bəhreyn, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Gürcüstan, İran, İsrail, Qazaxıstan, Özbəkistan, Rusiya, Səudiyyə Ərəbistanı və Ukraynadan olan 100-dək nümayəndə iştirak edib.

Azadlıq meydanına toplaşanlar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevi sürəkli alqışlarla qarşıladılar.

Müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevə raport verdi.

Dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyev hərbi paradda iştirak edən şəxsi heyəti salamladı.

Müdafiə Nazirliyinin əlahiddə nümunəvi orkestri Azərbaycan Respublikasının dövlət himnini ifa etdi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev hərbi paradda nitq söylədi.

BU SAYIMIZDA

Səhiyyə işçilərinin peşə bayramı

2

BÖYÜK ELMİ ŞURADA

3

Azərbaycan Uroloq və Androloqlarının XII kongresi keçirilib

4

ATU-nun Rektoru yanında İctimai Nəzarət Şurasının üzvləri imtahanların gedişini izlədilər

4

İyunun 16-da Əziz Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda (ADHTİ)

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin, o cümlədən Azərbaycan səhiyyəsinin yaranmasının 100 illiyinə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Tədbirdən əvvəl tibb işçiləri, o cümlədən səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev Fəxri xiyabanda ulu öndər Heydər Əliyevin abidəsi önünə əklil qoyublar.

Tədbirdə çıxış edən səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev Azərbaycan səhiyyəsinin 100 illik inkişaf yolundan danışaraq deyib: "Bu gün biz öz taleyini ən nəcib və lazımlı peşə ilə bağlayanların – insanlara həyat və sağlamlıq bəxş edən tibb işçilərinin şərəfinə bayram keçiririk. Builki peşə bayramımız xüsusi məna daşıyır. Ümummilli lider, dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə tibb işçilərinin peşə bayramı üçün 17 iyun tarixinin müəyyən edilməsi təsadüfi deyil. Şərqdə ilk demokratik respublikanın – Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ilk qərarlarından biri ilə 1918-ci il iyunun 17-də Səhiyyə Nazirliyinin təsis edilməsi olub. Beləliklə, bu il biz Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin 100 illik yubileyini qeyd edirik".

Ötən 100 ildə Azərbaycan səhiyyəsinin böyük inkişaf yolu keçdiyini vurğulayan nazir Cümhuriyyət dövründə səhiyyə sahəsində mühüm tədbirlərin həyata keçirildiyini bildirib: "Tibbi yardımın təşkili üçün yeni xəstəxanalar və apteklər açılıb, həm əhaliyə, həm də döyüşlərdə yaralanan əsgər və zabitlərə tibbi yardımın təşkili, həmin dövrdə geniş yayılmış yoluxucu xəstəliklərin qarşısının alınması üçün tədbirlər görülüb.

Cümhuriyyətin səhiyyə sahəsində mühüm tədbirlərindən biri də tibbi kadrların hazırlığı idi. Həmin dövrdə

Səhiyyə işçilərinin peşə bayramı

17 iyun - səhiyyə işçilərinin peşə bayramı günüdür

Cümhuriyyət hökumətinin xaricə təhsil almaq üçün göndərdiyi tələbələrəndən bir çoxu təbabət üzrə təhsil alırdılar. Digər tərəfdən, 1919-cu ildə əsası qoyulan Bakı Dövlət Universitetində tibb fakültəsi yaradıldı. Bu tibb kadrları sonralar səhiyyəmizin kadr potensialının özəyini təşkil etdilər".

Bu istiqamətdə işin sovet hakimiyyətinin ilk illərində də davam etdirildiyini, yüzlərlə yeni xəstəxana, poliklinika və aptekin yaradıldığını vurğulayan O.Şirəliyev deyib ki, Bakı Dövlət Universitetinin tibb fakültəsinin bazasında Azərbaycan Tibb İnstitutunun əsası qoyulub, bir neçə elmi tədqiqat institutu fəaliyyətə başlayıb. Burada milli tibb kadrlar hazırlanmağa başladı, elmi məktəblər yarandı. Həmin dövrdə Azərbaycanın Mirəsədulla Mirqasımov, Əziz Əliyev, Mustafa bəy Topçubaşov, Əbülfəz Qarayev və digər tanınmış alimlərinin adları sovet ölkəsində böyük hörmətlə çəkilir, onların tədqiqatları dərslərdə təqdim olunurdu.

ölkəmizdə əhalinin, xüsusilə də gənc nəslin sağlamlığı ilə bağlı ən mühüm problemlərin həllinə yönəlmiş addımları, onun tövsiyəsi ilə qəbul olunmuş qərarlar, qanunlar, Dövlət proqramları, yaradılan tibb mərkəzləri səhiyyəmizin tərəqqisinə böyük töhfədir.

Digər çıxış edənlər də Azərbaycan səhiyyəsinin inkişafından, onun beynəlxalq aləmdə xüsusi yerindən danışdılar. Qeyd edilib ki, beynəlxalq qurumlar Azərbaycan dövlətinin əhalinin sağlamlığının qorunması sahəsində fəaliyyətini yüksək qiymətləndirir, bir sıra hallarda bunu digər dövlətlərə də nümunə göstərirlər.

Sonra Azərbaycan səhiyyəsinin keçdiyi

Nazir müasir dövrdə Azərbaycan səhiyyəsinin inkişafında Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın misilsiz xidmətlərini xüsusi qeyd edib. Diqqətə çatdırıb ki, Mehriban Əliyevanın

100 illik inkişaf yolunu əks etdirən videoçarx nümayiş olunub.

Tədbirin sonunda səhiyyə sahəsində fərqlənən şəxslər təltif olunublar.

Qurtuluş Günü ATU-da qeyd olundu

Azərbaycan Tibb Universitetində 15 iyun Milli Qurtuluş Gününa həsr olunmuş tədbir keçirilib. Tədbirdə ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli çıxış edərək bu günün əhəmiyyətindən, bütövlükdə Azərbaycan xalqı üçün daşdığı önəmdən söz açıb: "Tam səmimiyyətlə demək lazımdır ki, bu, tarixi bir gündür. Həmişə belə sual sislənir ki, şəxsiyyətləri tarix formalaşdırır, yoxsa şəxsiyyətlər tarixə təsir edir?! Mən hesab edirəm ki, bu suala Azərbaycanın yaxın tarixində cavab tapmaq mümkün olacaq".

öncə Bakının və bütövlükdə Azərbaycanın tarixi və sosial baxımdan hansı vəziyyətdə olduğunu bilir. İqtisadi böhran, insanların son psixoloji həddə çatması, müharibədə ardıcıl itkilərimiz, vətəndaş müharibəsi təhlükəsi və s. kimi mürəkkəb situasiya yaranmışdı. Azərbaycan dövlətçiliyi böyük bir risk altında idi".

Rektor bildirib ki, məhz milli lider Heydər Əliyevin sayəsində Azərbaycan xal-

qı indiki rifah halına çatıb. Ölkədə iqtisadi inkişaf yaranıb, dövlətin beynəlxalq imici möhkəmlənib, Azərbaycan regionda və hətta dünyada öz sözünü deyən bir ölkəyə çevrilib.

G.Gəraybəyli çıxışının sonunda tədbir iştirakçılarını və ATU-nun tələbə-müəllim heyətini Ramazan bayramı, o cümlədən ölkədə səhiyyə sisteminin yaradılmasının 100 illiyi münasibətilə təbrik edib.

Toplantıda İctimai fənnlər kafedrasının müdiri, professor Qoşqar Əliyev, I mamalıq-ginekologiya kafedrasının müdiri, professor Elmira Əliyeva, II müalicə-profilaktika fakültəsinin II kurs tələbəsi Leyla Gəncəliyeva çıxış edərək Qurtuluş Günü'nün tarixi, müasir müstəqillik dövründə səhiyyə sahəsində əldə olunan nailiyyətlər haqqında fikirlərini bölüşdülər.

Sözünə davam edən G.Gəraybəyli qeyd edib ki, 25 il bir insanın həyatı üçün böyük mərhələ olsa da, ölkənin inkişafı və tarixi üçün böyük bir müddət deyil: "Hər birimiz bu tarixi yaşamışıq. Və 25 il ərzində Azərbaycanın keçdiyi yolu yaxşı xatırlayırıq. 25 il

○ İyunun 25-də Böyük Elmi Şuranın 2017/2018-ci tədris ilinin sonuncu iclası ATU-nun "Təbib" istirahət mərkəzində keçirildi.

ətraflı məlumat verdilər.

Komissiya sədrləri bildirdilər ki, bu il dövlət buraxılış imtahanlarının yüksək səviyyədə keçirilməsi üçün hər cür imkana malik geniş, işıqlı otaqlarda tələbələr obyektivlik şəraitində yüksək bilik nümayiş etdirmişlər. İmtahanların belə yüksək səviyyədə təşkil edilməsinə görə universitet rəhbərliyinə, şəxsən ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyliyə minnətdarlıq edən komissiya sədrləri fakültə dekanları

nəzərdə tutulur.

Elmi katib, professor N.Pənahov isə 2018/2019-cu tədris ili üçün Azərbaycan Tibb Universitetinin iş planı barədə şura üzvlərinə məlumat verdi.

Böyük Elmi Şura yuxarıda adları çəkilən hər iki planı təsdiqlədi.

Hesabat çıxışlarına yekun vuran universitetin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli komissiya sədrlərinə imtahanları uğurla başa çatdırdıqları üçün öz təşəkkürünü

Böyük Elmi Şuranın 2017/2018-ci tədris ilinin sonuncu iclası ATU-nun "Təbib" istirahət mərkəzində keçirildi

İclası açan universitetin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli gündəlikdə du-

mütəxəssislərin hazırlanması keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması işində universitet kollektivinin vəzifələri müzakirə edildi.

professoru Mahir Əliyev, əczaçılıq fakültəsində bakalavr mərhələsi üzrə AMEA-

nın da fəaliyyətlərini yüksək qiymətləndirdilər.

Daha sonra tədris hissə müdiri, dosent Samir Cavadov 2018/2019-cu tədris ili üçün Azərbaycan Tibb Universiteti üzrə tədris planlarının təsdiqi haqqında sənədi şura iştirakçılarının diqqətinə çatdırdı. Qeyd etdi ki, sənəddə açıq səsvermə zamanı lehinə yekdilliklə səs verildiyinə görə, 2018/2019-cu tədris ilindən etibarən ATU-nun tədris prosesində bəzi dəyişikliklər öz əksini tapıb. Nazirlər Kabinetinin

bildirdi və dövlət-buraxılış imtahanlarının çox yüksək səviyyədə təşkil olunduğunu

Buraxılış Dövlət Attestasiya Komissiyasının sədrləri- I müalicə-profilaktika fakültəsi üzrə Elmi-Tədqiqat Ağciyər Xəstəlikləri İnstitutunun direktoru, professor Həqiqət Qədirova, II müalicə-profilaktika fakültəsi üzrə Ə.Əliyev adına Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun psixiatriya və narkologiya kafedrasının müdiri, tibb elmləri doktoru Teymur Qafarov, ic-timai səhiyyə fakültəsi üzrə

ran məsələləri şura üzvlərinin diqqətinə çatdıraraq bildirdi ki, 2017-2018-ci tədris ili üzrə Dövlət Attestasiya Komissiyaları bu günlərdə öz işlərini başa çatdırmışdır: "Buraxılış Dövlət İmtahanları mövcud «Əsasnamə»yə uyğun olaraq keçirilmiş və respublika səhiyyə nazirinin əmrinə tam əməl edilmişdir. Buraxılış Dövlət Attestasiya Komissiyalarının işlərinin nəticələri haqqında hesabat vermək üçün səhiyyə nazirliyinin təsdiq etdiyi Dövlət Attestasiya Komissiyalarının sədrləri və üzvləri elmi şuraya dəvət olunublar. İndi biz onların məlumat xarakterli hesabatlarını dinləyib qiymət verməliyik".

Bundan sonra Azərbaycan Tibb Universiteti üzrə 2017/2018-ci tədris ilində Dövlət Attestasiya Komissiyası sədrlərinin hesabatı dinlənildi və gənc

V.Axundov adına Milli Elmi Tədqiqat Tibbi-Profilaktika İnstitutunun İnsan helmintozları və bağırsaq protozooları laboratoriyasının müdiri, tibb elmləri doktoru Akif Salehov, stomatologiya fakültəsi üzrə Ə.Əliyev adına Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun stomatologiya və üz-çənə cərrahiyyəsi kafedrasının

nın Zoologiya İnstitutunun baş elmi işçisi, biologiya elmləri doktoru Şəfiqə Topçiyeva, hərbi tibb fakültəsi üzrə Müdafiə Nazirliyinin Baş Qərargah rəisinin müavini, Döyüş Hazırlığı və Hərbi Təhsil Baş İdarəsinin rəisi, general leytenant Nizam Osmanov dövlət imtahanlarının yekunları və nəticələri haqqında

müvafiq qərarına uyğun olaraq fənn üzrə auditoriya saatlarının limitinin 25%-dən azaldılaraq 20% edilməsi, bir fənnə aid müəhazirə saatlarının 40%-nin buraxılması haqqında həmin fəndən praktik və seminar məşğələlərdə tam iştirak etməsindən asılı olmayaraq tələbənin müvafiq fənn üzrə imtahana buraxılmaması

vurğuladı.

Bu və digər məsələlərin qarşından gələn yeni tədris ilində rektoryanı və metodik şuralarda müzakirə olunaçağını diqqətə çatdıran universitetin rəhbəri çıxışının sonunda professor-müəllim heyətinə mənalı istirahət arzuladı.

Günel ASLANOVA

Azərbaycan Uroloq və Androloqlarının XII kongresi keçirilib

• İyunun 23-də Bakıda Azərbaycan Uroloq və Androloqlarının XII kongresi işə başlayıb. Beynəlxalq simpoziumda dünyanın müxtəlif ölkələrindən mütəxəssislər iştirak edirlər. Tədbirdə urologiya və andrologiya sahəsində son elmi nailiyyətlər, tibbi araşdırmalar təqdim olunub. Kongres AMEA-nın müxbir üzvü, tibb elmləri doktoru, professor, Əməkdar Elm Xadimi Sudeif İmamverdiyevin 80 illik yubileyinə həsr olunub.

Kongresi giriş sözü ilə açan Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli Avropa Uroloqlar Assosiasiyasının həqiqi üzvü olan fitri istedadla malik cərrah-həkimin nefroptozun, prostat vəzinin xoşxassəli hiperplaziyasının cərrahi müalicəsində, andrologiya sahəsində yeni əməliyyatların tətbiqində qazandığı uğurlardan, görkəmli uroloqun keçdiyi həyat yolundan, tibbin bu sahəsində tətbiq etdiyi yeniliklərdən danışıb.

Qeyd olunub ki, professor Sudeif İmamverdiyev 2011-ci ildən Rusiya Təbiət Elmləri Akademiyasının həqiqi üzvüdür, Azərbaycan Andrologiya və Reproduktiv Təbabət Assosiasiyasının fəxri sədri, Uroloqlar Assosiasiyasının rəhbəri, Respublika Ağsaqqallar Şurasının sədr müavini.

Bildirilib ki, S.İmamverdiyev 56 ildir ki, uroloq-cərrah kimi xalqımızın sağlamlığı keşiyində dayanıb. Yarım əsrdən artıqdır ki, həm də elmi-pedaqoji fəaliyyətlə məşğuldur. Professor Sudeif İmamverdiyev

vin rəhbərliyi ilə indiyədək 20 namizədlik, 5 doktorluq dissertasiyası müdafiə edilib. Görkəmli uroloq 13 ixtira və səmərələşdirici təklifin, 4 dərslik, 10 monoqrafiya, 5 metodik və 6 dərs vəsaitinin müəllifidir. Ölkəmizdə uro-onkologiyada yeni istiqamət olan limfoqrafiya müayinəsinin ilk dəfə aparılması onun adı ilə bağlıdır. Professor ötən əsrin 70-ci illərindən başlayaraq böyrəklərin mərcanvari və çoxlu daşları olan xəstəliklərinin müalicəsində, habelə uro-ginekologiya sahəsində tətbiq olunan bir sıra təklif və yeni müalicə metodlarının müəllifi kimi də tanınır.

Bakı şəhər Səhiyyə İdarəsinin rəisi Elmira Əliyeva, Türk Uroloji Dərnəyinin sədri, professor Alteş Kadioğlu, 1 nömrəli Res-

publika Klinik Xəstəxanasının baş həkimi Telman İbadov və başqaları çıxış edərək həkim-cərrahi təbrik ediblər. Tanınmış cərrah-uroloq Türk Uroloji Dərnəyinə fəxri üzv qəbul olunub və ona çoxlu hədiyyələr

təqdim olunub.

Professor Sudeif İmamverdiyev əməyinə verilən yüksək qiymətə görə ölkə rəhbərliyinə, onun zəhmətini yüksək qiymətləndirən həmkarlarına və kongres iştirakçlarına təşəkkürünü bildirib.

Sonra görkəmli uroloqun həyat yolundan bəhs edən "İnsanlığın sağlamlığında duran ömür" filmi nümayiş olunub.

Kongresdə iştirak edən türkiyəli professorlar Ateş Kadioğlu, İhsan Karaman, Kamal Sarıca, Selam Albayrak, Yunanıstandan gələn professor Nikolas Sofikitis, amerikalı professor Ervin Kocjancic, Ukrayna Androloqlar Cəmiyyətinin sədri Nikolay Boyko, Rusiyadan gələn professorlar Svetlana Kaliniçenko, Səfər Həmidov, Bəhman Quliyev və başqaları ayrı-ayrı uroloji problemlər, onların sağaldılması üsulları, cərrahi əməliyyatlarda tətbiq edilən ən müasir üsullar barədə məruzələrlə çıxış ediblər.

İyunun 21-də Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru yanında İctimai Nəzarət Şurasının üzvləri universitetdə keçirilən imtahan prosesinin gedişatını izləyiblər. Şuranın üzvləri ATU-nun Virtual Test Mərkəzinə baxış keçiriblər və burada aparılan imtahanın gedişi ilə tanış olublar.

ATU-nun Virtual Test Mərkəzinin direktoru, dosent Şahin Bayramov universitetdə iki imtahan zalı və ümumilikdə 220 kompyuterin olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, son dövrlər imtahanların formatında dəyişiklik olub: "Artıq ikinci ildir ki, III kursdan yuxarı kursların tələbələrinə 50 sual verilir. Hər

ATU-nun Rektoru yanında İctimai Nəzarət Şurasının üzvləri imtahanların gedişini izlədilər

hər suala 2 bal verilir, yəni cəmi 50 bal toplamaq mümkündür".

Digər dəyişiklik I və II kursların imtahanlarına tətbiq edilib. Belə ki, təməl fənlər üzrə sınaqlarda klassik testlə - yəni, qapalı tipli suallarla yanaşı, açıq tipli suallar da verilir. Həmin fənlərdən 10 açıq, 15-i qapalı tipli suallar salınır. Klassik üsullu test variantında hər suala 5 cavab variantı verilir. Lakin açıq suallı testlərdə tələbənin özü cavabı tapıb yazır.

Ş.Bayramovun sözlərinə görə, açıq tipli sualların tətbiqində əsas məqsəd tələbələri əzbərcilikdən uzaqlaşdırmaq, onların dərsliklərlə,

Qeyd edək ki, Şuranın sədri, millət vəkili, həkim gastroentoloq İlham Məmmədovdur. Onunla yanaşı, Şura üzvlərinin hamısı - Azərbaycan Milli Qeyri-Hökumət Təşkilatları Forumunun Prezidenti Rauf Zeyni, "İki sahil" qəzetinin redaktoru, Mətbuat Şurası İdarə Heyətinin üzvü - Vüqar Rəhimzadə, "Cəmiyyətin və Vətəndaş Münasibətlərinin İnkişafı" İctimai Birliyinin sədri, QHT-lərin Antikorrupsiya Şəbəkəsinin üzvü Əhməd Abbasbəyli, ATU-nun əzcaçılığın texnologiyası və idarəçiliyi kafedrasının baş müəllimi, "Gənc vətəndaş" İctimai Birliyinin sədr

sual 1 balla qiymətləndirilir. II kurslarda isə tələbəyə 25 sual verilir və

kitablarla daha çox işləməsinə nail olmaqdır.

müavini Aidə Bəndəliyeva baxışda iştirak ediblər.

İctimai Nəzarət Şurasının üzvləri universitetdə tətbiq olunan yenilikləri müsbət qiymət-

ləndiriblər. Şuranın sədri İlham Məmmədov bildirdi ki, cəmiyyətin bütün sahələrində olduğu kimi təhsildə də ictimai nəzarətin olması mühüm məsələdir. Bu, şəffaflığın artmasına, obyektivliyin təmin olunmasına şərait yaradır. İctimai Nəzarət Şuralarının fəaliyyəti vətəndaş cəmiyyəti ilə qurumlar arasında əməkdaşlığın artmasına da səbəb olur. İ.Məmmədov universitetdə aparılan islahatların tələbələrin özünüinkişafına yol açdığından əminliyini bildirib.

Şura üzvləri ATU-nun imtahan mərkəzi ilə yanaşı, Tədris Stomatoloji Klinikasının tədris mərkəzində də olaraq burada aparılan imtahanların gedişini izləyiblər.

ATU-nun mətbuat xidməti

“Təbib” istirahət mərkəzi ATU-nun əməkdaşlarının hərtərəfli istirahətini təmin etmək məqsədilə yaradılıb

○ Böyük Elmi Şuranın “Təbib” istirahət mərkəzində keçirilən 2017/2018-ci tədris ilinin sonuncu iclasında iştirak edən professor-müəllim heyəti mərkəzin bir sıra təmir-tikinti işlərindən sonrakı şəraiti ilə də tanış olublar.

ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli istirahət mərkəzi barədə məlumat verərək bildirib ki, istirahət düşərgəsində aparılan abadlıq işləri davam etdiriləcək: “Bu addımlar hamımız üçün lazımlı işlərdir. Hələ bundan sonra da burada bəzi işlər görülməlidir. İstirahət mərkəzimiz tam müasir, bütün standartlara uyğun formaya

gətiriləcək”.

Qeyd edək ki, Nabranda yerləşən “Təbib” istirahət mərkəzi ATU-nun əməkdaşlarının hərtərəfli istirahətini təmin etmək məqsədilə yaradılıb. 1994-cü ilin mayında bu idman-sağlamlıq düşərgəsi Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sərəncamına verilib. Elə həmin vaxtdan etibarən “Təbib”

istirahət düşərgəsində əməkdaşların istirahətini daha yaxşı təşkil etmək məqsədilə hər ilin may-iyun aylarında təmir və abadlıq işləri aparılır. Hazırda hər il 800 nəfərə yaxın professor-müəllim heyəti, texniki işçilər və onların ailələri, o cümlədən tələbələr bu mərkəzdə istirahət edə bilər. 2013-cü ildən etibarən “Təbib” istirahət oca-

ğının maliyyələşdirilməsi tam olaraq Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin ixtiyarına verilib.

Bu günlərdə mərkəzin nəzdindəki otaqların bir qismi əsaslı təmir olunub. Belə ki, otaqlar tam müasir şəkildə, lazımi avadanlıqlarla təchiz olunub. Mərkəzin yeməxanasında da təmir işləri başa çatıb, istifadəyə verilib.

Azərbaycan Tibb Universitetinin dəstəyi ilə ilk Milli Səhiyyə Forumu keçirilib

○ 16 iyun 2018-ci il tarixində PROAKTİV şirkətinin təşkilatçılığı, Azərbaycan Tibb Universiteti və Milli Onkologiya Mərkəzinin dəstəyi ilə ölkəmizdə ilk Milli Səhiyyə Forumu təşkil olunub.

Forum Ulu Öndər Heydər Əliyevin 4 iyun 2001-ci il tarixli sərəncamına əsasən hər

il qeyd olunan 17 iyun-Tibb işçilərinin Peşə Bayramına həsr edilib.

PROAKTİV şirkətinin direktoru Şahanə Sarı açıqlamasında bildirib ki, layihənin məqsədi dövlət və özəl sektorda tibb sahəsində çalışan həkim, tələbə və rezidentləri toplayaraq bu önəmli günü təntənəli qeyd etmək, eyni zamanda tibb sahəsindəki ən son yeniliklərin müzakirə olunması üçün yeni müstəvi yaratmaqdır.

Milli Səhiyyə Forumunda ATU-nun II mama-ginekologiya kafedrasının assistenti Şəymən Qədimova “Hamiləlik zamanı dərman preparatlarının istifadəsi”, biokimya kafedrasının professoru Tahirə Əsgərova “Azərbaycan Respublikasında irsi xəstəliklər və onların profilaktikası”, psixiatriya kafedrasının professoru Zəfər Əliyev “Müasir gəncliyi gözləyən təhlükələr”, yoluxucu xəstəliklər kafedrasının əməkdaşı t.ü.f.d. Araz Kazimov “Sızanaq xəstəliyi: yalnız

gerçəklər və müalicədə ən son yanaşmalar”, Milli Onkologiya Mərkəzinin Nüvə Təbabəti şöbəsinin əməkdaşı, t.ü.f.d. Fuad Novruzov “Azərbaycan səhiyyəsində yeni innovasiyalar: Nüvə Təbabəti”, Milli Onkologiya Mərkəzinin qadın sağlamlıq şöbəsinin həkimi Dr.Turan Nadirov “Uşaqlıq boynunun şişönü xəstəlikləri: Displaziyalar”, şüa terapiya şöbəsinin həkimi Dr.Nigar Əliyeva “Azərbaycan Respublikasında bəd xassəli şişlərin şüa müalicəsinin müasir vəziyyəti”, I kimyaterapiya şöbəsinin həkimi Dr.Nərimin Talibova “Bəd xassəli şişlərin dərman müalicəsinin inkişaf tarixi və müasir vəziyyəti”, “SƏLİS” Loqopedik və Nitq İnkişaf Mərkəzinin direktoru Xavər Abdullayeva “Logonevrozun müalicəsində Abeleton aparatının rolu”, “Sağlam Ailə” Tibb Mərkəzinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəhbəri Nigar Rüstəmov “Laborator diaqnostikada yeniliklər və keyfiyyətə nəzarət” mövzularında çıxışlar ediblər.

Respublikada bu əməliyyat yalnız ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında icra olunur

Azərbaycan Tibb Universitetinin mütəxəssisləri növbəti dəfə mürəkkəb hamiləliyin uğurla sonlandırılmasına nail olublar. Hamilə qadının bətnindəki körpəyə qan köçürülməsi sayəsində sağlam körpə dünyaya gəlib. Bu prosedur Avropada 1997-ci ildən, Türkiyədə 2009-cu ildən etibarən tətbiq edilir. Azərbaycanda isə yalnız ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında icra olunur.

ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasının II mama-ginekologiya şöbəsinin müdiri Turab Canbaxışovun sözlərinə görə, xəstə mart ayında klinikaya müraciət edib: “Xəstə müraciət edərkən döldə bütün orqanlara maye yığılmışdı. Qarın boşluğu, döş qəfəsi maye ilə dolu idi. Hətta maye o qədər çox idi ki, ürək çatışmazlığından dolayı, dəri altında da ödem əmələ gəlmişdi. Analizlər və ultra səs müayinəsindən sonra uşağda qan azlığı əlamətlərinin mövcudluğunu gördük. Məlum oldu ki, bu, xanımın 6-cı hamiləliyidir. Bunun müqabilində isə qadının yalnız bir övadi var. Ana mənfəi, ata müsbət qan qrupuna malik olduğuna görə, digər körpələrini itiribləmiş”.

T.Canbaxışov bildirir ki, mövcud riskləri nəzərə alaraq, ana bətnində dölə təcili qan köçürülməsi: “İlk dəfə martın 19-da hamiləyə qanköçürmə aparıldı. Ümumi məlumat üçün deyim ki, normalda qan dəyəri 100-dən yuxarı olmalıdır. Amma dölün hemoqlobin dəyəri 17 idi. Qan köçürmədən sonra qan dəyəri 134 oldu, yəni təxminən 9 dəfə artmış oldu. Bu da onu göstərir ki, qan köçürmə əməliyyatımız müvəffəqiyyətlə icra olunub”.

Əməliyyat ultrasəs müayinəsi altında həyata keçirilib, ana bətnindəki dölün ciyəsinə kateterizasiya edilərək, dölə qan köçürülməsi. Qan köçürmə dölün çəkisinə uyğun olaraq tənzimlənib. Həkim bildirir ki, qan köçürülməsi mürəkkəb əməliyyatdır

və özündə bir sıra risklər daşıyır: “Qan köçürülməsi zamanı döldə reaksiyaların baş verməsi, göbək ciyəsində tromb yaranması ehtimalı yüksək idi. Sonradan döl qanı qəbul etməyə bilərdi. Lakin Qan Bankının operativliyi və laboratoriyasının dəqiqliyi nəticəsində qanköçürmə əməliyyatı uğurla nəticələnib”.

ATU-da bu xəstənin bətnindəki dölə ümumilikdə 3 dəfə qan köçürülməsi. Birinci dəfə prosedur hamiləliyin 23-cü həftəsində, ikincisi 26-cı həftədə, sonuncusu isə 30-cu həftədə icra edilib. Hər dəfə də dölün çəkisi artdığına görə, müxtəlif miqdarda qan köçürülməsi.

Doğuş uğurla nəticələnib və iyunun 4-də sağlam körpə dünyaya göz açıb. Doğuşdan sonra körpə yeni doğulmuşlar reanimasiyası şöbəsinin müdiri Səadət Yaqubovanın nəzarəti altında olub. Artıq ana və körpəsi evə buraxılıb.

Ümumilikdə, bu, son 2 il ərzində ATU-da qan köçürülməsinin köməyiylə doğulan 5-ci körpədir. Bu əməliyyata ata və ananın zidd rezuslu qan qrupuna malik olduğu hallarda ehtiyac yaranır. Risklərin qarşısını almaq üçün bu cür evliliklərdə ilk hamiləlik zamanı profilaktika məqsədilə iynə vurulmalıdır. Nadir hallarda həmin iynənin təsiri olmur və o zaman qanköçürmə əməliyyatını aparmağa ehtiyac yaranır. Onu da qeyd edək ki, respublikamızda bu proseduru həyata keçirən yeganə mərkəz ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasıdır.

ATU-da "Qıal beyin törəmələrinin müalicə yolları" mövzusunda tədbir keçirilib

Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikası (TCK) və Türkiyənin İstanbul Medipol Meqa Universitet Xəstəxanası ilə birgə "Qıal beyin törəmələrinin müalicə yolları" mövzusunda seminar keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan klinikanın direktoru Suxay Hədiyev seminarın məqsədi haqqında məlumat verib. O, neyrocərrahiyyənin ən aktual problemlərindən birinin burada müzakirə edilməsinin və təcrübələrin bölüşülməsinin hər kəs üçün faydalı olacağına ümid etdiyini deyib.

Sonra çıxış edən ATU TCK-nin neyrocərrahiyyə kafedrasının müdiri, professor Sabir Etibarlı, neyrocərrahiyyə şöbəsinin müdiri Fərid Qaralov qıal şişlərin xüsusiyyətləri və müalicəsi haqqında danışdı. Bildirilib ki, həmin şişlərin müalicəsi tam öyrənilməyib. Çıxışlar zamanı şişlər, onların aşkarlanması və diaqnozların qoyulması ilə yanaşı, neyrocərrahların əməliyyat

zamanı qarşılaşdığı çətinliklər haqqında da bir sıra məlumatlar verilib.

Daha sonra İstanbul Medipol Meqa Universitet Xəstəxanasının Neyrocərrahiyyə şöbəsinin müdiri, professor Nejat Akalanın "Qıal şişlərin cərrahiyyəsi", şüa onkologiyası şöbəsinin müdiri Ömər Uzelin "Qıal şişlərin müalicəsində şüa terapiyası və radiocərrahiyyə seçmələri", ATU-nun Onkologiya Klinikasının kimyaterapiya şöbəsinin müdiri Kəmalə Zeynalovanın "Baş beyin metastatik şişlərinin müalicəsində müasir standartlar" mövzularında məruzələri dinlənilib, tədbir iştirakçılarının maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Professor Vaqif Qələndər beynəlxalq konfransda çıxış edib

○ Bugünlərdə Türkiyənin Ege Universitetində XI Rinoplastika və üz estetikası üzrə elmi konfrans keçirilib. Beynəlxalq miqyaslı toplantıda Azərbaycanı tanınmış plastik cərrah, professor Vaqif Qələndər təmsil edib.

Professor V.Qələndər konfransda "Palponazoos-

teomiya texnikasının plastik cərrahiyyədə ən müasir aspektləri" mövzusunda çıxış edib. Plastik cərrahiyyənin ən aktual mövzularından biri olan bu məsələ ətrafında məruzə konfrans iştirakçıları tərəfindən yüksək qiymətləndirilib.

Eyni zamanda, Ege Universitetinin rektoru, professor Necdet Budak da öz çıxışında Azərbaycan Tibb Universiteti ilə əlaqələrinin çox yüksək səviyyədə olduğunu bildirib. Və iki universitet arasında əməkdaşlıq münasibətlərinin daha da genişləndiriləcəyini deyib.

Qeyd edək ki, Azərbaycanın tanınmış plastik və rekonstruktiv cərrahı professor Vaqif Qələndərin yaratdığı və bərpə əməliyyatlarında tətbiq etdiyi metodika ABŞ-ın nüfuzlu universitetinin dərsləyinə salınıb. Vaqif Qələndər həmçinin Plastik və Rekonstruktiv cərrahiyyə ixtisası üzrə tələbələrin və rezidentlərin hazırlanması üçün Azərbaycan Tibb Universitetində ilk dərslük və dərslər vəsaitinin müəllifidir. Cərrahın özünə məxsus altı yeni cərrahiyyə metodu, 78 elmi əsəri xarici ölkə jurnallarında və konfranslarında nəşr olunub.

QEYRİ-İNFEKSION XƏSTƏLİKLƏR: mübarizə və profilaktikanın perspektivləri

Müasir dövrdə səhiyyənin qarşısında duran ən aktual problemlərdən biri Qeyri-infeksiyon xəstəliklərin (QİX) adı ilə bağlıdır.

Bu global problemin həlli yolunda göstərilən səylər artıq neçə illərdir ki, ÜST səviyyəsində, eyni zamanda ayrı-ayrı ölkələrin qəbul etdiyi bir sıra qanun və sərəncamlarda da öz əksini tapır. ÜST-nin "2012-2016-cı illər Qeyri-infeksiyon xəstəliklərlə mübarizə və profilaktikaya dair Avropa Strategiyası"nın həyata keçirilməsinin təşkili planına uyğun olaraq respublikamızda dövlət səviyyəsində qəbul olunmuşdur. Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyevin imzaladığı "Azərbaycan Respublikasında qeyri-infeksiyon xəstəliklərlə mübarizəyə dair 2015-2020-ci illər üçün Strategiya"ya dair sərəncam da bu problemin həlli ilə bağlıdır. QİX-in risk amillərinin (ürək-damar xəstəlikləri, onkoloji xəstəliklər, şəkərli diabet və xronik obstruktiv ağciyər xəstəlikləri) elmi araşdırılması və populyasiya səviyyəsində öyrənilməsi çox vacibdir. Elə bu məqsədlə də ATU-nun İctimai sağlamlıq və səhiyyənin təşkili kafedrasında hal-hazırda bu istiqamətdə geniş işlər aparılır. Belə ki, kafedranın yerinə yetirdiyi "Əhəlinin tibbi mürciəyə və müalicə-profilaktika yardımına bağlılığının sosial-gigiyenik qiymətləndirilməsi və onun profilaktik davranışının təkmilləşdirilməsi yolları" mövzusu üzrə 2011-2015-ci illər və "Əhəli arasında emosional stress, depressivlik və həyəcanlılıq təzahürlərinin yayılmasının sosial-gigiyenik aspektləri və onların qeyri-yoluxucu xroniki xəstəliklərin formalaşmasında rolu" mövzusu üzrə 2015-2020-ci illər planına uyğun olaraq kafedramızda professor R.Çobanovun rəhbərliyi altında bir sıra doktorluq və namizədlik işləri yerinə yetirilib. Bu elmi araşdırmaların əsas məqsədi QİX-in inkişafına şərait yaradan risk amillərinin (xüsusilə

piylənmə, aşağı fiziki aktivlik, hiperkolesterinemiya, hipertoniya və s.) insan sağlamlığına göstərdiyi təsiri öyrənmək, qiymətləndirmək və əhalini bu istiqamətdə maarifləndirərək onların bu xəstəliklərlə mübarizədə motivasiyasını artırmaqdır. Hər bir maarifləndirici işin əsasında əhəliyə sağlam həyat tərzini bacarıqlarının işlənməsi durur. Belə maarifləndirici tədbirlər elmi işlər əsasında hazırlanır və əhəli üçün əlçatan olur. Maarifləndirici tədbirlərin aparıldığı hər bir yerdə - istər uşaq, istər müalicə müəssisələrində, istərsə də ictimai yerlərdə kafedranın əməkdaşları tərəfindən nəzəri və praktik istiqamətdə işlər aparılmış və aparılmaqdadır. Belə ki, əhəliyə maarifləndirici müəssisələrdə oxunmuş, könnüllülük prinsipi əsasında onların müayinəsi aparılmışdır (tonometriya, antropometriya, qanda şəkərin və xolesterinin miqdarının təyini və s.). Eyni zamanda hər bir dissertantın özünün araşdırdığı problemə aid hazırladığı məlumat-yaddaş kitabçaları əhəli arasında paylanmışdır. Kafedranın əməkdaşları həmin tədbirləri yerinə yetirməklə yanaşı, həm də bu sahədə bilik və bacarıqlarını artırmaq məqsədilə QİX probleminə həsr olunmuş elmi konfranslarda iştirak edirlər. Bu ilin may ayında Bakıda keçirilən beynəlxalq konfransda kafedranın nümayəndələri də aktiv iştirak etmiş, aparılan diskussiyalarda öz fikirlərini bölüşmüşlər. Eləcə də xaricdən gəlmiş bir neçə ölkənin - Rusiya, Belarusiya, Özbəkistan kimi ölkələrin görkəmli elm xadimləri ilə kafedrada görüş keçirilmişdir.

Müsbət haldır ki, problemlər kafedrada professor R.Çobanovun rəhbərliyi altında dissertantlarla dəyirmi masa arxasında mütəmadi keçirilən diskussiyalarda müzakirə olunur və elmi məsləhətlər verilir. Həmçinin, gələcəyin həkimləri və səhiyyə qurucuları olan tələbələrin də bu işlə tanışlığını təşkil etmək, eləcə də görülən işlərin əyani təqdim olunması məqsədilə kafedrada QİX-lə mübarizəyə dair stend hazırlanmışdır. Stenddə QİX-in risk amilləri ilə bağlı elmi işlərin adı, bu sahədə aparılan praktik işlərin fotosəkilləri öz əksini tapmışdır. Tələbələrin bu sahədə biliklərinin mənimsənilməsinə kömək məqsədilə bu problemin yaranmasında rol oynayan amillər cəmləşdirilərək "Fərdin və cəmiyyətin yaşayış mühitini formalaşdırıcı amillərin məcmusu" adlı sxemdə verilmişdir.

"Xəstəliyin qarşısını almaq onu müalicə etməkdən daha asandır" deyimini əsas tutaraq onu qeyd edərək bilirik ki, bu sahədə aparılan elmi araşdırmaların - xəstəliklərin risk amillərinin öyrənilməsinin və onlarla mübarizə yollarının təkmilləşdirilməsinin QİX-lə mübarizə strategiyasının müvəfəqiyyətlə aparılmasında rolunu danılmazdır. Bizim bu istiqamətdə gördüyümüz işlər bundan sonra da davam edəcəkdir.

Yaquət HACIYEVA,
İctimai sağlamlıq və səhiyyənin təşkili kafedrasının baş müəllimi, tibb üzrə fəlsəfə doktoru

Tədris Terapevtik Klinikasının pediatri məcburi köçkün uşaqların pulsuz müayinəsində iştirak edib

"Pediatrik Kardiologiya və Revmatologiya" İctimai Birliyi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının maliyyə dəstəyi ilə Masazır Məcburi Köçkün Qəsəbəsində valideynlər üçün təlim keçirib. "Məcburi köçkün uşaqlarda kardiorevmotoloji yönümlü xəstəliklərin aşkara çıxarılması və profilaktikası" layihəsi üzrə baş tutan təlimdə 30 nəfər iştirak edib.

Layihənin rəhbəri "Pediatrik Kardiologiya və Revmatologiya" İctimai Birliyin sədri, Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Terapevtik Klinikasının pediatri, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Sveta Rəfiyevadır. Təlimdə Zəngilan rayon poliklinikasının tibb işçiləri və "Ahi və Tənhalara Dəstək" İB-nin sədri Ruhiyə Məmmədova da iştirak edib.

Tədris Terapevtik Klinikasının pediatri Sveta Rəfiyeva bildirib ki,

kardiorevmotoloji yönümlü xəstəliklərinin ilkin etapda müayinə olunmasıdır. O cümlədən, uşaqlarda xəstəliklərin aşkara çıxarılması, xəstəliklərin ağırlaşma riskinin minimuma endirilməsi və ağırlaşmış xəstələrə ixtisaslaşdırılmış tibbi yardımın təşkilidir.

Təlimdə çıxış edən kardiorevmatoloq Asif Cəfərov kardiorevmatoloji xəstəliklərin uşaqlarda yaranma səbəblərini ətraflı izah edib.

Təlimdən sonra valideynlərin

layihənin əsas məqsədi Abşeron rayonu Masazır qəsəbəsində 760 məcburi köçkün ailəsi üçün salınmış şəhərcikdə məskunlaşmış məcburi köçkün uşaqların

iştirakı ilə 0-18 yaş arası 46 nəfər uşaq müayinə olunub. Onlardan 13 nəfərin müalicəyə, 1 nəfərin isə laborator müayinəyə ehtiyacı olduğu müəyyən edilib.

Azərbaycanda bütün məmullarından istifadə geniş yayılıb. Bu zərərli vərdişə aludə olanlar arasında gənclər və yeniyetmələr üstünlük təşkil edir. Onlar əsasən özlərini böyümüş kimi hiss etmək və bunu ətrafda göstərmək, düşükləri bəzi pis vərdişləri olan qruplardan geri qalmamaq, fərqlənmək üçün tütündən istifadə edirlər. Ümumiyyətlə yeniyetmələr mütəmadi olaraq yeni təəssüratlar axtarışında olurlar. Ətraf mühitlə yanaşı bəzən valideyn və ya ailə üzvlərindən birinin siqaret çəkəməsi və ya hansısa filmdə baş qahramanın tütündən istifadə etməsi yeniyetmələrin bu pis vərdişə aludə olmalarına zəmin yarada bilər.

Əsasən tütünün zərərli təsiri illər sonra, nikotinin kumulyativ effekti özünü göstərdikdə hiss edilir. Araşdırmalara görə, 30 yaşadək siqaretdən uzaqlaşanların ömürləri təxminən 10 il uzanır. 10-12 yaşdan etibarən siqaret çəkməyə başlayanlarda isə bu vəziyyət daha da acınacaqlıdır. Belə ki, xasiyyəti formalaşmayan şəxsin psixikası üzərinə tütün asılılığı gəldikdə mübarizə daha çətin olur.

Bu barədə AZƏRTAC-a Azərbaycan Tibb Universitetinin psixiatriya kafedrasının professoru Zəfər Əliyev məlumat verib.

Professor deyib: "Bəzən insanlar siqaretin şəxsi və ya iş həyatında baş verən problemləri unutmağa, əsəbləri sakitləşdirməyə kömək etdiyini deyirlər. Lakin siqaretin əsəb

Tütün məmulları ilə mübarizədə sağlam həyat tərzinin təbliği vacibdir

sakitləşdirici effekti çox qısa müddət davam edir. Psixoterapiyada tütün məmullarından asılılıq hallarına tez-tez rast gəlinir və xəstəlik kimi qəbul olunur. Asılılıqdan qurtulmaq həm psixoterapevtik, həm də müalicə yolu ilə mümkündür. Problemin həll edilməsi üçün ilk növbədə insan siqaretdən asılı olduğunu qəbul etməlidir. Siqareti tərgitmək insanın öz daxili aləmindən, şəxsiyyətin strukturundan daha çox asılıdır. Siqaret çəkənlər ondan nə qədər tez uzaqlaşsalar, həm psixi, həm də somatik cəhətdən qalib gəlmiş olurlar.

Tütünlə mübarizədə psixoloji üsullar çoxdur. Beynəlxalq təcrübədə 12 addım üsulu daha geniş tətbiq olunur. Azərbaycan da beynəlxalq təcrübələrdən yararlanır. Psixoloqlar siqaret asılılığı olan şəxsdən ilk növbədə fiziki aktivlik tələb edirlər. Gənclərin idmanla, orta yaşlı və yaşlı nəslin isə yürüşlə məşğul olması tövsiyə olunur. Məlum olub ki, idmanla məşğul olanların siqarete qarşı meyli azalır".

O deyib ki, tütün məmullarından asılılıq tibbi-sosial problemdir. Bunun üçün həm tibbi, həm də sosial tədbirlər görülməlidir. Siqaretdən istifadəyə qarşı mübarizə üçün ilk öncə sağlam həyat təzi təbliğ edilməlidir. Kütləvi informasiya vasitələrində, sosial şəbəkələrdən tütün məmullarının zərərindən bəhs edən videoçarxlar nümayiş olunma-

lıdır. Valideynlər öz övladlarına onun zərərini başa salmalıdırlar. Tütüne qarşı mübarizədə Səhiyyə Nazirliyi ilə bərabər bütün yerli qurumların üzərinə də böyük vəzifə düşür. Hazırda tütün məmulları ilə mübarizə mərkəzləri də fəaliyyət göstərir.

Z.Əliyev, həmçinin qeyd edib: "Son illər tütün məmulları ilə mübarizə sahəsində bir sıra tədbirlər görülür. Nümunə olaraq demək olar ki, ictimai yerlərdə siqaret çəkilməsi məhdudlaşdırılıb. Siqaret çəkənlərə nisbətən, çəkməyənlər tütünün yanma məhsulundakı toksiki maddələri tənəffüslə qəbul etdikdə daha çox zərər görürlər. Müntəzəm siqaret çəkilən otaqda toksiki maddələr əşyaların üzərinə çökür. Bir siqaretin toksiki maddələri hansısa bir şəkildə ağciyərdən çıxarılan qədər 1-2 sutka vaxt keçir. Siqaret çəkənlərdən xoşagəlməz qoxu gəlir, dəri rəngləri fərqlənir, dişləri saralır. Onlarda ürək-damar, ağciyər, xərçəng xəstəlikləri meydana gəlir".

Gənc qadın ağır patologiyadan sonra ana olub

Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasında ilk hamiləliyində ağır patologiyası olan qadının yenidən hamilə qalib ana olmasına yardım göstərib.

28 yaşlı gənc qadın ilk hamiləliyinin uğursuz nəticələnməsi şikayəti ilə ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında I mamalıq-ginekologiya kafedrasının dosenti, tibb elmləri namizədi Natəvan Axundovaya müraciət edib. Həkimin sözlərinə görə, birinci uğursuz hamiləlik 35 həftəlikdə ağır pre-eklampsiya, HELLP sindromu, dölün bətdaxili inkişaf ləngiməsinə görə təcili qeysəriyyə kəsiyi əməliyyatı ilə başa çatdırılıb. Əməliyyat zamanı 1200 qram döl xaric edilib. Bütün səylərə baxmayaraq yenidoğulmuş 5-ci sutkada ölüb.

N.Axundova bildirir ki, ağır pre-eklampsiya və HELLP sindromu - qaraciyər fermentlərinin, bilirubin artması, qanın hemolizi ilə müşahidə olunan, ana və yenidoğulmuşun xəstələnmə və ölüm göstəricilərinin artmasına səbəb olan ağır patologiyalardan hesab edilir. Bu patologiya hətta növbəti hamiləliklərdə də təkrarlana və uğursuz nəticə verə bilər. Onun yaranma səbəblərindən biri irsi və qazanılmış trombofilialar aiddir. Bu faktorlar qanın laxtalanmasını artıraraq hamilədə və döldə ciddi fəsadlara gətirib çıxarır.

Qadın ikinci hamiləliyi planlaşdırmaq və müayinə olunmaq məqsədilə Natəvan Axundovaya müraciət edib. Həkimin sözlərinə görə, müayinə nəticəsində xanımda həm qazanılmış (antikardiolipin IgG, IgM yüksək səviyyədə), həm də irsi (4 gen mutasiya) trombofilialar markerləri aşkar olunub: "Qadında eyni zamanda hormonal müayinələrin nəticələrinə görə kişi cinsiyyət hormonları-androgenlər yüksək səviyyədə olmuş, ultrasəs və histeroskopik müayinələrin nəticələrinə

görə uşaqlığın anadangəlmə inkişaf anomaliyası-ikibuynuzlu uşaqlıq aşkar edilib. Qadında MTHFR genində homoziqot mutasiya olduğundan hamiləliyin planlaşdırılmasına 3 ay qalmış və hamiləlik dönməndə ona fol turşusunun yüksək dozası təyin edilib. Bu genin mutasiyasında fol turşusu mübadiləsində problem yaranır. Nəticədə homosistein adlı amin turşusu metioninə çevrilə bilmir. Qan zərdbəndə homosisteinin yüksəlməsi nəticəsində qanın laxtalanmasının artması və yuxarıda adları çəkilən ciddi hamiləlik fəsadları müşahidə olunur".

Həkim bildirir ki, xanımın hamiləliyi əvvəldən sona qədər aşağı molekulyar çəkili heparinin yüksək profilaktik dozası ilə idarə olunub. Hamiləliyin əvvəlində düşük təhlükəsi olduğundan vaginal mikroionizə olunmuş progesteron preparatları istifadə olunub. Ciddi nəzarət və dinamik müşahidə aparılmış, mütəmadi olaraq, xüsusilə hamiləliyin ikinci yarısında hemoqram, hemastazioqram, qaraciyərin funksiyası öyrənilib, dölün doppler və kardiotoqrafik müayinəsi aparılıb. Nəhayət, hamiləlik 36-cı həftədə qeysəriyyə kəsiyi əməliyyatı ilə sonlandırılıb. Nəticədə çəkisi 2500 qram, boyu 48 sm olan döl doğulub. Ana və yenidoğulmuş evə yazılıblar.

Yayda vitaminlərlə zəngin qidalar qəbul edilməlidir

Sağlam orqanizmə sahib olmaq üçün düzgün qidalanma çox mühüm məsələlərdən biridir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qida rasionunun düzgün təşkili zamanı zərərli vərdişlərin olmaması və vitaminlərlə zəngin qidaların qəbul edilməsi çox vacibdir. Xüsusilə yayda gün ərzində ən azı 2-3 litr su içilməlidir. Səhər yuxudan oyanan kimi bir stəkan ilıq su içmək orqanizmə çox faydalı təsir göstərir. Yeməkdən 10-15 dəqiqə əvvəl də bir stəkan su xeyirlidir, lakin yemək zamanı maye qəbul etmək məsləhət görülmür. Belə ki, maye 10 dəqiqə sonra mədədəndə sovrulur və bu zaman özü ilə bərabər mədə şirəsini də yuyub aparır. Bu da qidanın həzm olunmasını ləngidir.

İsti havalarda soyuq qidalara olan tələbat artır, belə qidalar mədədə həzmedici şirələrin fəaliyyətini dondurur, mədə ilə yanaşı dişlərə də böyük zərər vurur. Çox isti çay içmək və isti xörək yemək də mədəni zədələyir. Əsasən yay aylarında kofe, qara çay, isti şokolad, kakao, hissə verilmiş ət qəbulu məsləhət görülmür. Qurudulmuş və ya mövsümi meyvələrə üstünlük verilməsi daha yaxşıdır.

Yeməklərin qarışdırılması, bir neçə

növ xörəyin eyni vaxtda qəbul edilməsi həzmi çətinləşdirir və zəhərlənməyə zəmin yaradır. Yay yeməyini şirəli meyvələrlə başlamaq daha düzgündür. Rasiona 2-3 qoz və badam da əlavə etmək olar. Gün ərzində azı bir qab tərəvəz salata yeyilməlidir. Yağlı qidalardan mümkün qədər az istifadə etmək lazımdır, yağlar həzmi yubadır, mədəbağırısaq sistemində çürüməyə səbəb olur. Orqanizmə vaxtaşırı istirahət verilməsi də çox faydalıdır. Həftədə, yaxud iki həftədə bir gün tamamilə ac qalmaq xüsusilə bu sahədə yaxşı təsir göstərir. Çox yemək orqanizmə üçün lazımsız yük rolunu oynayır.

Ümumiyyətlə orqanizmdə hansısa problemlərin yaranmasının qarşısını almaq üçün yeməklərdə duzun miqdarı azaldılmalıdır, ürək-damar xəstəliyindən əziyyət çəkənlərin gündəlik rasionunda isə duzdan qətiyyənlə istifadə olunmamalıdır. Şirniyyat və şəkərdən istifadə edilməsi də mümkün qədər azaldılmalı, fast-fudlardan isə imtina edilməlidir.

Dəniz qumu üzərində gəzmək çox faydalıdır

Yay fəslinin ən gözəl istirahət məkanlarından olan çimərlik mövsümü başlamaq ərfəsindədir. Lakin çimərlik istirahət məkanı olmaqla yanaşı, həm də sağlamlıq və şəfa mənbəyidir.

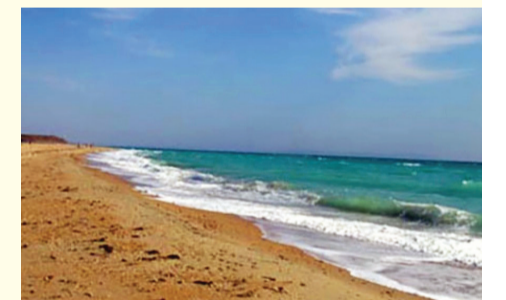
AZƏRTAC xəbər verir ki, bir sıra xəstəliklərin sağalmasında dəniz qumunun müalicəvi əhəmiyyəti var.

Mütəxəssislərin dediyinə görə, çimərlikdəki qum dənizdə çimmək və günəş vannası qəbul etmək qədər insan orqanizmi üçün faydalıdır. Dəniz qumu təbii piling təsiri göstərir. Hətta keçmişdə şahzadələr də təbii piling kimi yalnız dəniz qumundan istifadə edirdilər. Qum qulunc xəstəliyinə və miqrənə də müsbət təsir göstərir. İslanmış dəniz qumunda gəzmək qan damarlarının genişlənməsinə kömək edir, arterial təzyiqi tənzimləyir. Revmatizmdən əziyyət çəkənlərə də qum üzərində gəzmək məsləhət görülür. Üzü dəniz qumu ilə yumaq onun daha təmiz və canlı görünməsinə kömək edir.

Lakin mütəxəssislər dəniz qumunun faydası ilə yanaşı, zərərli

linq kimi yalnız dəniz qumundan istifadə edirdilər. Qum qulunc xəstəliyinə və miqrənə də müsbət təsir göstərir. İslanmış dəniz qumunda gəzmək qan damarlarının genişlənməsinə kömək edir, arterial təzyiqi tənzimləyir. Revmatizmdən əziyyət çəkənlərə də qum üzərində gəzmək məsləhət görülür. Üzü dəniz qumu ilə yumaq onun daha təmiz və canlı görünməsinə kömək edir.

Lakin mütəxəssislər dəniz qumunun faydası ilə yanaşı, zərərli

tərəflərinin olduğunu da bildirirlər. Məsələn, qumda çox qalmaq iflic olma riski yaradır. Bundan əlavə təzyiq, şəkər və ürək-damar sistemi xəstəliklərindən əziyyət çəkənlərin də uzun müddət qumda basdırılmış vəziyyətdə qalması məsləhət görülmür.

Yuxudan erkən oyananlar enerjili olurlar

Səhər erkən yuxudan oyanmaq sağlamlığa yaxşı təsir edir. Alimlərin apardığı araşdırmalar nəticəsində məlum olub ki, erkən oyanmanın mənəvi və fiziki cəhətdən faydalı cəhətləri var.

Tezdən yuxudan oyananlar gün ərzində daha enerjili olurlar. Gec yatıb səhər yuxudan oyanan bilməyənlər isə günboyu özlərini yorğun hiss edirlər. Onlar vaxtı düzgün bölə bilmədiklərinə görə dostları ilə görüş və əyləncələri qaçırlar.

Yuxudan nə vaxt oyanmaq həm iş həyatına, həm də şəxsi həyata

yaxşı təsir edir. Erkən qalxanlar özlərini daha xoşbəxt hiss edirlər. Alimlər bunun səbəbini səhər saatlarında havada ionların çox olması ilə əlaqələndirirlər. Bu hal tezdən oyananlarda depressiya

riskini xeyli azaldır. Araşdırmalar göstərir ki, gec yatıb səhər yuxudan oyanmaqda çətinlik çəkənlər yeniliyə meyilli olur, gün ərzində daha çox fast-fud və şirniyyat yeyirlər. Tez yatıb erkən oyananlar isə günboyu özlərini enerjili və tox hiss edir, ona görə də meyvə və tərəvəzlərlə qidalanmağa üstünlük verirlər.

Araşdırmalar sübut edib ki, səhər erkən oyananlar çətinliklə üzləşəndə onu çox sakit şəkildə yoluna qoya bilirlər.

Bir fincan qəhvə insulin şpris-qələmini əvəz edə bilər

Yaxın gələcəkdə diabet xəstələrinin istifadə etdikləri insulin şpris-qələmini bir fincan qəhvə əvəz edə bilər.

AZƏRTAC "Nature Communications" jurnalına istinadla xəbər verir ki, İsveçrə alimləri hazırladıkları xüsusi preparatı dəri altına yerləşdirməklə qanın tərkibində şəkərin xroniki artımını tənzimləyəcək tədqiqat üzərində işləyirlər. Preparatın hüceyrələri hərəkətə gətirməsi və qanda şəkəri normada saxlaması üçün kofein maddəsinin orqanizmə daxil edilməsi lazım gələcək.

Sürixdə İsveçrə Federal Texnologiya İnstitutunun tədqiqat qrupuna rəhbərlik edən Martin Fussenegger bildirib ki, diabetli siçanlar üzərində aparılan təcrübə müsbət nəticələr verib. Onun sözlərinə görə, hazırlanmış implant dəri altına yeridildikdən sonra həmin vaxtdakı insulin şpris-qələmindən istifadə edən xəstələr yeməkdən sonra bir fincan qəhvə ilə qanda qlükozanın mənimlənməsi və şəkər artımının qarşısının alınmasına nail olacaqlar.

Lakin Fussenegger deyib ki, insanlar üçün implantın hazırlanması prosesi uzun zaman tələb edir. Növbəti illərdə zəruri testlərin aparılması və onların təsirinin müvafiq səhiyyə instansiyaları tərəfindən təsdiq edilməsi istiqamətində işlər görülməkdir.

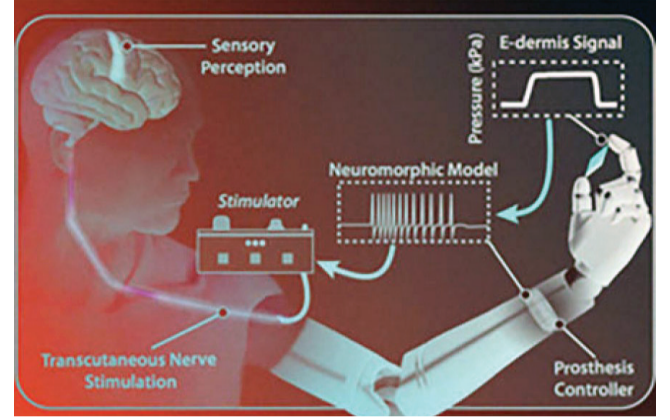
"Məqsədımız diabet xəstələrini insulin iynəsindən qurtarmaqdır. Implant olunacaq preparat altı ay üçün hesablanıb və istifadə müddəti bitdikdən sonra həkimlər tərəfindən dəyişdiriləcək".

İsveçrə alimləri preparatın GLP-1 adlanan və insan hüceyrələrini modifikasiya edəcək maddənin yaranmasına təsir mexanizmini izah ediblər. Bu preparat mədəaltı vəzidə beta hüceyrələrini stimullaşdırmaqla insulin ifrazına və son nəticədə qanda şəkərin səviyyəsinin tənzimlənməsinə şərait yaradır.

Dünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatına görə, Yer üzündə 400 milyondan çox insan diabet xəstəliyindən əziyyət çəkir.

Amerikalı alimlər tərəfindən yaradılmış elektron dəri protez vasitəsilə ağrını hiss etməyə imkan verir

Cons Hopkins Universitetinin nəzdində fəaliyyət göstərən Tibb Məktəbinin alimləri tərəfindən hazırlanmış elektron dəri protez vasitəsilə ağrını hiss etməyə imkan verir. Material zədələndən zaman yenidən yaranan ağrı refleksi ilk öncə dirsək və orta sinirlərə, daha sonra beynə ötürülür.

AZƏRTAC "incrusia.ru" saytına istinadən bildirir ki, alimlər tərəfindən hazırlanmış material təzyiq və zədələrə reaksiya verən rezin, toxuma və pyezorezistiv lif qatlarından ibarətdir. Pyezorezistiv material deformasiya vaxtı müqavimətini dəyişdirir, ötürücülər sistemi isə elektrik impulsunu sinir impulsuna yönəldir.

Elektron dəri, hələ ki, istilik və kimyəvi təsir vaxtı zədələnmələri müəyyənləşdirmək qabiliyyətinə malik deyil və yalnız xarici mexaniki qıcıqlandırıcılara reaksiya verir.

Yeni texnoloji hazırlamanın sınaqlarında qəza nəticəsində hər iki əlini itirmiş 29 yaşlı kişi iştirak edib.

İdman yüksək qan təzyiqi və diabet kimi xəstəliklərin yaranmasının qarşısını alır

İdman etmək ürək-damar sistemi, təzyiq və diabet kimi xəstəliklərdən qoruyur, artıq çəkiddən xilas olmağa kömək edir, immun sistemini gücləndirir. Sağlamlıq üçün həftədə üç gün 30-35, artıq çəkiddən xilas olmaq üçün isə dörd gün 45 dəqiqə idman etmək lazımdır.

AZƏRTAC həkim və mütəxəssislərin rəyinə əsasən xəbər verir ki, arıqlamaq üçün hər gün 15-20 dəqiqə idmanla məşğul olmaq vacibdir. Ən ideali isə hər gün orta sürətlə 45-50 dəqiqə qaçmaq kifayətdir. Ağırliq qaldırmaq isə maddələr mübadiləsinə sürətləndirməyə yaxşı təsir göstərir.

Plansız edilən idman xeyirdən çox ziyan verir. Əgər məqsəd artıq kilolardan xilas olmaqdırsa, qaçış və üzgüçülük bu məqsədə çatmaq üçün ən yaxşı vasitədir. İdmanla acqarına məşğul olmaq da məsləhət görülmür.

İdman məşqlərinə səhər yeməyindən iki saat sonra başlamaq lazımdır. Səhər erkən saatlarda idman etdikdən sonra isə bir az karbohidrat-kışmış, 2-3 quru ərik və qoz qəbul edilməlidir. Səhər yeməyində buğda çörəyi ilə hazırlanan pendirli sendviç, pomidor və xiyar yaxşı seçim ola bilər. İdman məşğələsindən bir saat əvvəl süd, yoqurt və meyvə ilə qəlyanaltı etmək olar.

Ac olanda daha çox enerji sərf edilir, bu isə idman məşğələsindən sonra daha çox yeməyə həvəs yaradır. Məşqlərdən sonra banan və ya pomidor şirəsi içmək vacibdir. E vitamininə olan tələbatı ödəmək üçün 10-15 fındıq və ya badam yemək məsləhət görülür. Axşam saatlarında idman edənlərin də məşqdən sonra qida qəbul etməsi vacibdir. Bu, sendviç və ya meyvə ola bilər. İdman hərəkətləri edərkən su içilməlidir ki, bu da arzuolunan bədən quruluşuna sahib olmağa kömək edir.

Yayda qida rejimini gözləməklə bədən çəkisini azaltmaq olar

Bədən çəkisini azaltmaq üçün yay ən əlverişli dövr hesab olunur.

Meyvə-tərəvəzlərin bol olduğu yay aylarında zərərli qidalardan uzaq olmaqla artıq çəkini bir neçə kiloqram azaltmaq mümkündür.

Çoxlu maye qəbul edilməsi bu sahədə ilkin şərtlərdən biridir. İsti havada orqanizm çox maye itirdiyinə görə həmin tələbatı ödəmək lazım gəlir. Susuzluğu daha çox adi su və yaşıl çay yatırır. Yeni çəkilməmiş şirələr, şəkərsiz limonad və kompotlar qəbul edilməsi də məsləhət görülür. İsti yay günlərində hər 40-50 dəqiqədən bir sərini su içmək, qida rasionunda kaloriliyi azaltmaq lazımdır. Alimlərin fikrincə, isti havada enerjiyə ehtiyac təxminən 5 faizə qədər enir, buna görə də yayda daha az kalorili qida lazım olur.

İsti hava orqanizm üçün əsl sınaqdır. İstəmə o qədər çox olmasa da, bu fəsilə qida qəbulundan sonra mədədə ağırlıq hissi yaranır. Orqanizmin normal işləməsi üçün diyetoloqlar yayda qidalanma vaxtını dəyişməyi, əsas qida qəbulunu daha çox günün sərin vaxtlarına salmağı məsləhət görürlər. Onların fikrincə, mövsümlə əlaqədar olaraq səhər yeməyinin tezdən saat 7-8-də, naharın 11-11.30-da, şam yeməyinin 18-də qəbul edilməsi daha yaxşıdır. Ac yata bilməyənlər saat 21-də yüngül qəlyanaltı ilə kifayətlənə bilərlər.

İsti hava şəraitində nahar vaxtı karbohidratlarla zəngin qida məhsullarının qəbulu orqanizmi enerji ilə yükləyir. Tərəvəz və meyvə salatları, qarabaşaq, düyü, kartof və pəhriz şorbaları mədədə ağırlıq hissi yaratmır. Ona görə də onları günorta qəbul

etmək məsləhət görülür. Həmin karbohidratlar orqanizmdə asan mənimlənilir, ət və balıq yeməklərini şam vaxtına saxlamaq daha yaxşıdır, çünki nisbətən sərin havada onlar daha asan həzm olunur.

Gümüşün antibakterial təsiri

Üzərində qızıl və ya gümüş zinət əşyaları gəzdirənlər çox olsa da, onun sağlamlığa təsiri çox vaxt diqqətdən kənar qalır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, kanadalı mütəxəssislər qadınlara daha çox gümüşdən hazırlanan zinət əşyaları gəzdirməyi məsləhət görürlər. Onların dediyinə görə, gümüş əşyalar sinir sistemini sakitləşdirir, baş ağrısını azaldır. Bundan baş-

qa gümüşün antibakterial təsiri də var. Elə buna görə də gümüşdən bıçaq, qaşiq, çəngəl, su qabı və digər məişət əşyaları hazırlanır.

Gümüşün faydası bununla bitmir. Mütəxəssislər onun radiasiyaya qarşı da təsirli olduğunu bildirirlər.

Etibarsız sayılır

Stomatologiya fakültəsinin I kurs, 717^{a-8} qrup tələbəsi Mehmet Berker Han oğlunun adına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

I müalicə-profilaktika fakültəsinin V kurs, 80^b qrup tələbəsi Cəfərov Elmir Yaşar oğlunun adına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

I müalicə-profilaktika fakültəsinin III kurs, 5^a qrup tələbəsi Kaya Saffet Mehmet Zeki oğlunun adına verilmiş müvəffəqiyyət kitabçası itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Muradova Lalə Tofiq qızına 1987-ci ildə Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən stomatoloq ixtisası üzrə verilmiş internatura vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Allah rəhmət eləsin!

Biofiziki və bioüzvi kimya kafedrasının əməkdaşları kafedranın assistenti Alvina Sadiqovaya anası

Viktoriya xanımın

vəfatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

İctimai sağlamlıq və səhiyyənin təşkilatı kafedrasının əməkdaşları kafedranın baş müəllimi Rəna xanım Nağıyevaya qayınatası

Məmməd Nağıyevin

vəfatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Baş redaktor
ELDAR İSMAYIL

Müəlliflərlə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməyə
bilir.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Qəzet "Təbib" qəzetinin
kompyuter mərkəzində yığılır,
səhifələnilir, "Bəxtiyar-4" İKŞ-də
çap olunur.

ÜNVANIMIZ:
Mərdanov qardaşları - 98^c
2-ci mərtəbə,
Tel.: 595-24-97
tabibqazeti@gmail.com

Lisensiya H - 022633
İndeks -0269
Sayı 1800